

*Др Драган Батавељић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу*

*УДК: 334.788:338.46
DOI: 10.46793/XVMajsko.113B*

ПРУЖАЊЕ УСЛУГА ОД СТРАНЕ ПРИВРЕДНИХ КОМОРА КАО ОРГАНИЗАЦИЈА НА БАЗИ УЧЛАЊЕЊА*

Резиме

Аутор у раду указује на веома велики број услуга које пружају организације на бази учлањења и њихов значај за нормално функционисање друштвеног живота у разним областима. Међутим, имајући у виду бројност таквих удружења (пословна удружења, удружења послодаваца, савези таквих асоцијација, привредне коморе, еснафска удружења, струковна удружења – адвокатске, лекарске, јавно-бележничке коморе и друге организације, лекарска, научна, академска и културна друштва, удружења правника, инжењера и слично), у раду је анализа посвећена пружању услуга од стране Привредне коморе Србије, Привредне коморе Београда и регионалних привредних комора. Изузетан значај имају и услуге синдиката, верских, политичких и осталих организација на бази учлањења, као што су еколошки покрети, патриотска удружења, удружења потрошача, удружења чији је циљ друштвено зближавање, омладинске и студентске организације и њихови клубови, спортска удружења, књижевни, музички, уметнички и други клубови. Међутим, због ограничености простора у овом раду, анализа свих преосталих организација на бази учлањења и услуга које они пружају, заслужује посебну пажњу и обраду у једном од наредних радова овог пројекта.

***Кључне речи:** услуге, организације на бази учлањења, Привредна комора Србије, регионалне привредне коморе, Република Србија, удружења, клубови, асоцијације.*

1. Увод

Када је реч о делатностима организација на бази учлањења и пружању њихових услуга, треба рећи да оне спадају у сектор осталих, тј. резидуалних

---

* Рад је написан у оквиру пројекта Правног факултета Универзитета у Крагујевцу XXI век – век услуга и Услужног права, бр. 179012, који финансира Министарство за просвету, науку и технолошки развој Републике Србије.

услуга.¹ Делатности оваквих организација (удружења) су веома бројне и обухватају активности заступања интереса посебних група или промовисање њихових идеја. Овде треба нагласити да наведене организације функционишу по принципу учлањења, с тим што њихове делатности могу да обављају и услуге које оне пружају и они који немају својство члана, али имају сопствени интерес за то. Наведене организације служе одређеној сврси, која представља основни критеријум за поделу услуга у овој области. Тако, овде разликујемо: 1) услуге пословних и професионалних организација и послодаваца; 2) услуге синдиката и 3) услуге осталих организација на бази учлањења.

2. Класификација услуга према сврси којој служе

Прва група услуга обухвата делатности јединица које промовишу интересе чланова пословних удружења и удружења послодаваца и делатности струковних удружења. Када је реч о делатностима пословних удружења и удружења послодаваца, треба рећи да у ову групу спадају активности оних организација, чији чланови имају за циљ да међусобним удруживањем допринесу развоју и унапређењу рада пословних субјеката у одређеној области. Такође, овде спадају и оне активности чланова таквих организација, чији је циљ економски раст и поправљање опште пословне климе унутар одређеног региона (административно-територијалне јединице), без обзира која је област пословања у питању. Поред тога, у делатности пословних удружења и удружења послодаваца спадају и активности које предузимају савези таквих асоцијација, као и привредне коморе, еснафска удружења и сличне организације. Коначно, ту се могу убројити и ширење информација, заступање пред државним установама, успостављање односа са јавношћу и слично.

Делатности струковних удружења, такође, спадају у услуге пословних и професионалних организација и послодаваца и обухватају веома велики број активности. Тако, најпре морамо навести организације основане законом, које су обавезне и независне у свом раду (вршењу јавних овлашћења), у које спадају адвокатске, лекарске, јавно-бележничке коморе и друге организације. Посебну и веома значајну групу активности чине активности оних организација, чији чланови имају интерес у оквиру одређене стручне дисциплине или професије. У такве организације се могу убројити лекарска, научна, академска или културна друштва, удружења правника, рачуновођа, архитеката, инжењера, техничара, специјалиста из посебних области и друге, као и удружења која су основана у циљу ширења информација, успостављања стандарда који се примењују у пракси и надзирања њихове примене, заступања пред државним органима, као и успостављање и јачање односа са јавношћу.

---

¹ У ову групу услуга спадају још и поправка рачунара, поправка предмета за личну употребу и употребу у домаћинству, као и различите личне услужне делатности.

Другу групу делатности удружења чине услуге синдиката, које се тичу, пре свега, промовисања интереса радничких организација и синдиката запослених, заступања ставова лица која су чланови одређених удружења, у вези са њиховим зарадама и условима рада, омогућавања њиховог усклађеног деловања кроз организацију у којој су запослени и слично, док трећу групу делатности удружења чине услуге осталих организација на бази учлањења (ту спадају активности јединица које промовишу интересе својих чланова, изузимајући организације и удружења пословних субјеката и послодаваца, као и стручних удружења и синдиката).

Када је реч о овој трећој групи услуга, треба рећи да, у оквиру ње, разликујемо делатност верских, политичких и осталих организација на бази учлањења. У делатност верских организација спадају активности традиционалних цркава и верских заједница, конфесионалних заједница и осталих верских организација, затим активности манастира и других сличних јединица, као и активности у вези са пружањем погребних верских услуга. Поред тога, овде разликујемо и делатности политичких организација, које се баве утицањем на доношење одлука у државним органима, постављањем чланова странке или њихових присталица у државне органе, затим ширењем информација, успостављањем односа са јавношћу, прикупљањем новчаних средстава и друго. Коначно, у оквиру делатности осталих организација на бази учлањења, разликујемо и бројне активности (пружање услуга) организација које нису у директној вези са политичким странкама, иако се баве јавним питањима и циљевима и утичу на јавно образовање, испољавају политички утицај, прикупљају средства и друго, затим активности (услуге) еколошких покрета и покрета за заштиту животне средине, организација за заштиту и унапређење положаја посебних група (на пример, етничких и мањинских група), патриотских удружења, удружења потрошача, удружења аутомобилиста, као и удружења са сврхом друштвеног зближавања (на пример, ротари клубова, масонских ложа итд.). Такође, на овом месту је веома значајно навести услуге које пружају омладинске организације, удружења младих, студентске организације и њихови клубови, затим удружења за бављење културним или рекреативним активностима (на пример, песнички, књижевни, читалачки, историјски, музички, уметнички клубови, клубови занатлија и колекционара и слично. Коначно, ту спадају и услуге пружања помоћи и давање донација од стране организација на бази учлањења и других организација.

3. Привредна комора Србије – појам, организациона структура и рад

После овог уводног упознавања са организацијама на бази учлањења и њиховим пружањем услуга, анализираћемо рад и делатност таквих организација, указујући на неке најважније од њих и, наравно, водећи рачуна о дозвољеном обиму рада. Пре свега, навешћемо задруге као пружаоце услуга,

чији чланови, управо, имају за циљ да међусобним удруживањем допринесу развоју и унапређењу сопственог рада са циљем да остваре економски раст и поправе општу пословну климу унутар одређене административно-територијалне јединице. Међутим, овде се нећемо бавити анализом рада задруга и њиховим пружањем услуга, с обзиром да је овој, веома значајној, теми био посвећен један од претходних радова на овом Пројекту, под називом "Услуге задруга и реафирмација задружног покрета". Зато ћемо следећи текст овог рада посветити анализи делатности и пружању услуга привредних комора, еснафских удружења и сличних организација.

Када је реч о привредним коморама, треба рећи да су оне организоване тако да је Привредна комора Србије (ПКС) кровна, законом дефинисана организација привредних субјеката, која има традицију дужу од 160 година. Њен основни задатак и сврха постојања јесте да окупи привреду Србије у један јединствен систем и то, како секторски, тако и регионално. Зато су чланови ове Коморе, привредна друштва која су груписана у секторе пољопривреде, индустрије и услуга, а ови чланови се даље групишу у 19 гранских удружења. Посебно треба нагласити да је Привредна комора Србије једна самостална и независна национална асоцијација привредних друштава, предузетника и других облика организовања, који обављају делатност на територији Републике Србије.² Колики је значај привредних комора уопште, говори податак да је још 1857. године, основана прва привредна асоцијација под називом "Трговачки одбор" у Београду, а само неколико година касније (1870.), формиран су трговачки одбори у Шапцу, Смедереву и Ваљеву. Почетком XX века (1910.) у Србији су основане три значајне коморе – Индустријска, Трговачка и Радничка, које су, врло брзо, препознате као јавно-правне организације и саветодавни органи државне управе. У периоду од завршетка Другог светског рата, па све до данашњих дана, донети су бројни законски прописи који су регулисали, најпре оснивање гранских комора, а затим њихово укидање и оснивање јединствених привредних комора. Значајан корак у правном нормирању ове области, било је доношење Реформског закона о привредним коморама 2001. године, као и вршење његових измена и допуна (2009.). Сагласно потребама времена у коме живимо и захтевима тржишта, 2015. године је ступио на снагу нови Закон о привредним коморама.

Сектор за међународне економске односе (МЕО) је веома значајан за рад Привредне коморе Србије, јер она, кроз рад овог Сектора, спроводи бројне активности, чији је основни циљ развој привреде и јачање спољнотрговинске позиције Републике Србије, пре свега, путем пласмана роба и услуга из Србије на инострано тржиште. То је посебно важно ради укључивања српске привреде у савремене светске трговинске токове и повећање друштвеног бруто производа, пораста запослености, континуираних инвестиција и јавних прихода

---

² Делатност привредних комора у Републици Србији, регулисана је Законом о привредним коморама ("Службени гласник РС", бр. 112/2015).

наше земље. Привредна комора Србије има изузетно значајну улогу у пословном повезивању дијаспоре и матице, ради умрежавања домаће привреде са нашим пословним људима у расејању широм света. Наиме, чињеница је да српска привреда нема довољно развијене пословне везе са светом, што је последица недовољно развијене мреже представништава и економских саветника у нашим дипломатско-конзуларним представништвима. Зато је повезивање са пословним људима српског порекла и њиховим партнерима, одувек било, а у овом тренутку, посебно значајно за свеукупни опоравак наше земље, па услуге Привредне коморе Србије, у том смислу, могу да буду од одлучујућег значаја за повећање привредног раста и подизање животног стандарда нашег становништва.

Наведени Сектор за међународне економске односе, између осталог, пружа и услуге успостављања нових мрежа партнерстава са релевантним институцијама широм света и учлањивање у међународне асоцијације привредника. То је неопходно ради промовисања српских производа широм света кроз наступе на сајмовима и креирање пословне политике. Такође, потребно је указати на подршку *Start-up* извозницима,³ као веома значајну услугу коју Привредна комора Србије, кроз активности овог Сектора, пружа новим извозницима. Она то чини путем креирања извозних стратегија, едукације, идентификовање потенцијала и слично. Наравно, Комора пружа подршку и постојећим извозницима, приликом ширења пословања на нова тржишта и увођењу производа и услуга који, до сада, нису били предмет извоза. Притом, она креира секције извозника, које имају вишеструке користи за предузећа која се баве спољном трговином, укрупњава извозне понуде и ствара партнерства међу компанијама. То све омогућава размену међусобних искустава и трансфер стечених знања.

Такође, једна од значајних надлежности наведеног Сектора, јесте задовољавање бројних потреба чланова Привредне коморе Србије, што он чини путем различитих средстава. Ту мислимо на могућност оперативне подршке, коришћења *on-line* информација, преко израде публикација, али пре свега, путем пружања комерцијалних и некомерцијалних услуга, при чему је могуће, у сваком моменту, остварити контакт са запосленима у Сектору за међународне економске односе, ради добијања одговора на специфична питања и могућности пружања одговарајућих услуга. Значајна надлежност се састоји и у иницирању промена спољно-трговинских споразума. Ове промене могу да настану на основу иницијатива од стране самих чланица Привредне коморе Србије, као и у случају идентификовања могућности за интензивирање спољно-трговинске размене са одређеним земљама у појединим гранама индустрије.

---

³ *Start-up* предузећа су, углавном, новостворене компаније, тј. почетници у пословању (а, потиче, од енглеске речи која значи покренути или започети).

Оно што је посебно значајно јесте чињеница да у оквиру Коморе постоји и Сектор услуга, који заступа и штити интересе око 51.000 привредних друштава, организованих кроз 9 удружења. Колики је значај овог Сектора, говори податак да он чини преко 60% привреде Србије и запошљава око 730.000 радника, што представља више од 50% БДП-а. Наиме, у периоду од 2010. до 2018. године, преко 50% свих страних директних инвестиција у Републици Србији је било у сектору услуга, при чему су доминирале инвестиције у следеће делатности: 1) финансијску делатност; 2) делатност осигурања и 3) трговину на велико и мало. Поред ове три наведене делатности, велики инвестициони потенцијали и улагања постоје и у области информационих технологија (софтверске и ИТ услуге), пословних и финансијских услуга, туристичких услуга и слично. Наша земља је у претходних неколико година остварила снажан раст извоза услуга, тако да се, данас, сва пажња усмерава на подизање нивоа знања и вештина у овој области, као и на развоју туристичких услуга, чије пружање доводи до повећања девизног прилива и раста запослености. Управо, због тога, развој и унапређење услужног сектора, представља приоритетни циљ, имајући у виду његов значај за укупни привредни раст и развој Републике Србије.

4. Удружења, као саставни део Привредне коморе Србије

Сектор услуга унутар Привредне коморе Србије, ради остваривања својих надлежности (пре свега, услужних делатности), обухвата 9 различитих удружења: 1) Удружење за трговину; 2) Удружење за туризам; 3) Удружење за електронске комуникације и информационо друштво; 4) Удружење за саобраћај; 5) Удружење за банкарство, осигурање и друге финансијске институције; 6) Удружење за креативну индустрију; 7) Удружење за стручне, научне и техничке делатности; 8) Удружење за приватно обезбеђење и остале услужне делатности и 9) Удружење за комуналне делатности. Покушаћемо да у најкраћим цртама, у тексту који следи, кажемо нешто више о овим удружењима и услугама које она пружају.

Удружење за трговину, као струковна асоцијација трговаца на велико и мало, врши трансфер информација и знања, уводи одговарајуће стандарде, помаже својим чланицама да донесу исправне пословне одлуке и штити и заступа њихове интересе, кроз дијалог са државним органима и организацијама. Све ове услуге наведено Удружење пружа у циљу успешнијег развоја трговине и односа на тржишту, анализирајући притом развијеност, организованост и резултате пословања трговине. Такође, с обзиром да је Република Србија усвојила Стратегију привредног развоја Републике Србије, ово Удружење прати њено остваривање, подстиче *"fair play"* пословање, омогућава отвореност тржишта и залаже се за потпуни професионализам. Оно што је посебно важно за реализацију услужних делатности наведеног Удружења, јесте чињеница да оно прати правне прописе у области трговине, даје предлоге, мишљења и препоруке

у вези са изменама и допунама постојећих прописа, али и у вези доношења нових прописа. За обављање трговине на велико и мало је од изузетно великог значаја утврђивање и подстицање добрих пословних и трговинских обичаја, као и предлагање мера пословне политике, а све то представља значајне надлежности Удружења за трговину. Поред тога, у оквиру пружања услуга, оно у име својих чланица, сарађује са државним органима, научним институцијама, асоцијацијом послодаваца, синдикатима и сличним институцијама, помаже у ширењу и истраживању тржишта, тражењу нових купаца, стварању повољнијих услова за рад и проналажењу нових модела рада. Зато је увек спремно да одговори на бројна питања заинтересованих, али ради лакшег и ефикаснијег пословања организује едукацију својих чланица путем организовања семинара, округлих столова и осталих стручних скупова трговинских предузећа. Притом, оно своје чланице информисе о најважнијим питањима која су од значаја за њихово успешно пословање, као што су потенцијални пословни партнери, тржиште за поједине производе, примена у пракси појединих законских решења и пратећих подзаконских аката, кретању цена, маржи и слично.

Изузетно велики број услуга својим чланицама пружа и Удружење за туризам, које обухвата широк спектар делатности у хотелијерству, ресторатерству, манифестационом и здравственом туризму, делатностима туристичких агенција и свим другим облицима туризма (бањском, планинском, речном и слично). Притом, ово Удружење своје услужне делатности обавља на два начина – активним деловањем и помагањем у пружању услуга својим чланицама од стране других органа, институција и удружења. Тако, у циљу развоја и унапређења туризма и угоститељства, оно прати актуелно стање у земљи и свету и примењује европске трендове и стандарде у туризму, предлаже нова законска решења, сарађује са ресорним министарствима, организује разне врсте едукације својих чланица, развија регионалну сарадњу са земљама Западног Балкана, сарађује са међународним институцијама и коморама и друго. Поред тога, Удружење обезбеђује актуелне податке о стању у туристичкој привреди, презентује нова законска решења, пружа стручну помоћ, учествује у презентацији директива ЕУ, даје стручна мишљења и податке о питањима која се односе на делатност Удружења, организује и реализује семинаре и друге облике едукације привредника и слично.

Такође, и Удружење за електронске комуникације и информационо друштво Привредне коморе Србије, које је усмерено на подстицање развоја привреде и развој информационих технологија у Србији, у свом раду пружа велики број услуга, како физичким, тако и правним лицима. Тако, његов рад је фокусиран и на подстицање тражње за ИТ производима и услугама, подстицање извоза ИТ робе и услуга, затим на доношење норми, стандардизацију и професионализацију струке, заступање интереса својих чланова, као и на припремање различитих иницијатива и предлога који се односе на стандарде и прописе у овој области. Поред тога, ово Удружење промовише нове технологије у Србији, помаже у отварању нових радних места у овој области привреде, врши едукацију и

тренинге за своје чланове, организује сајмове, стручне семинаре, радионице, округле столове, симпозијуме и конференције, сарађује са сродним асоцијацијама у региону и повезује домаће фирме са потенцијалним партнерима у иностранству.

Веома значајно Удружење Привредне коморе Србије, које пружа услуге превоза путника и терета у свим видовима саобраћаја, складиштење и пратеће активности у саобраћају, што представља његову основну делатност, јесте Удружење за саобраћај. Ово удружење има бројна привредна друштва у свом саставу, која остварују своје пословне интересе пред надлежним институцијама кроз рад у групацијама и другим телима. Заступајући интересе привредника кроз ове групације (има их укупно 8), оно је до сада покренуло велики број иницијатива које се тичу измена и допуна бројних законских прописа и омогућило реализацију јавних овлашћења и услуга и то, путем стручне службе која подржава рад органа и тела у области друмског превоза путника и путем Службе за издавање ТИР⁴ и АТА⁵ карнета и Центра за стручно оспособљавање у транспорту.

Поред напред наведених удружења, постоји још једно удружење, које пружа бројне услуге кроз рад три своја одбора (за банкарство, осигурање и финансијски лизинг) - Удружење за банкарство, осигурање и друге финансијске институције. Ови одбори имају велики број надлежности, па самим тим и бројне чланове, путем којих послују на тржишту Србије и пружају своје услуге. Одбор за банкарство се бави праћењем примене прописа и може да покрене иницијативе за њихово унапређење, сарађује са надлежним Министарством финансија, Народном банком Србије и другим државним институцијама и организацијама ради унапређења пословног амбијента у коме банке обављају свој посао, врши међусобну размену искустава и пословних информација, прати актуелна дешавања на тржишту, спречава злоупотребе у кредитним пословима и платном промету, усаглашава регулативу у складу са правним тековинама ЕУ, води рачуна о безбедности информационо-комуникационих технологија у банкама и врши друге послове. Сличне послове врши и Одбор за осигурање у својој области и то чини кроз рад својих 15 чланова, који су, уствари, водећа друштва за осигурање која послују на тржишту Србије. Трећи одбор овог Удружења, кога чине представници 12 лизинг компанија које послују на тржишту Републике Србије, усклађује и заступа заједничке интересе својих чланова и подстиче

---

⁴ ТИР карнет (француски *Transport International par la Rout*) представља значајан царински документ, којим се поједностављују царинске формалности у међународном транспорту робе и основна сврха његовог постојања се састоји у максималном олакшавању међународног кретања роба под царинским печатом.

⁵ АТА карнет, најједноставније речено, представља наш пасош за робу, када кренемо за пут у иностранство. То је једноставан међународни царински документ, који се, такође, као и ТИР карнет, користи да би се поједноставио привремени увоз роба у страну земљу. Рок његовог важења је до једне године.

масовнију употребу финансијског лизинга, остварује сарадњу са надлежним државним институцијама, прати и врши анализу примене законских и подзаконских аката и даје иницијативе за измену постојећих прописа.

Веома интересантно Удружење које свакога доводи у дилему чиме се оно бави и која је основна сврха његовог постојања, јесте Удружење за креативну индустрију,⁶ чији су "производи" резултат индивидуалне креативности, вештине и талента. Оно заступа заједничке интересе привредних друштава из сектора креативне индустрије, предлаже мере за решавање текуће проблематике, врши едукацију и обуку на семинарима, сајмовима, трибинама, форумима и јавним расправама, обезбеђује и помаже у стварању потребних контаката, проналажењу берзанских података, података о страним тржиштима, производном асортиману, домаћој регулативи и слично.

Удружење за стручне, научне и техничке делатности у оквиру својих овлашћења окупља она привредна друштва, која пружају рачуноводствене, књиговодствене и ревизорске услуге, дају пореске савете, консултантске услуге, техничка испитивања и анализе свих врста. Значајну улогу у пружању ових услуга има Стручна служба Удружења, која је у сталној комуникацији са државним органима и надлежним институцијама, регионалним привредним коморама и струковним удружењима, како би на време идентификовала проблеме значајне за пословање чланица Привредне коморе Србије и пружила одговарајуће услуге. Посебно је значајно учешће Удружења приликом одржавања јавних расправа за доношење закона и подзаконских аката, када оно пружа благовремене информације својим члановима о значајним новинама у прописима.

Свакако, значајну пажњу заслужује и Удружење за приватно обезбеђење и остале услужне делатности. Наиме, ово Удружење обухвата, пре свега, делатност приватног обезбеђења, као и приватног образовања, спорта и рекреације, затим услуге посредовања и уступања запослених, као и услуге одржавања објеката, чишћења, дератизације, дезинсекције и уређења простора и зеленила. Поред наведених услужних делатности, Удружење заступа интересе својих субјеката, иницира доношење нових законских и подзаконских аката, пружа потребне информације о законској регулативи која се односи на делатност Удружења, даје стручна мишљења и податке, организује наступе на сајмовима у земљи и

---

⁶ Креативна индустрија односи се на одређене економске активности које су повезане са стварањем или експлоатацијом знања и информација, а сам термин је доста нов и ушао је у употребу пре две деценије. Сврха његовог увођења је намера да се означи скуп активности, од којих неке спадају међу најстарије у историји (позориште, плес, музика...), док су друге настале са доласком дигиталних технологија (радио, телевизија, графичка и рекламна индустрија...). Од самог почетка употребе овог термина, појам "креативне индустрије" је контроверзан, са разлога што многи уметници не желе да њихов рад буде третиран као индустрија.

иностранству, организује конференције, стручне скупове, семинаре и сличне догађаје, као и промоције и презентације производа и услуга њених чланица.

Последње по реду анализе, али ни у ком случају, не и последње по важности пружања услуга, јесте Удружење за комуналне делатности, чију су чланови привредна друштва која обављају наведене делатности,⁷ као и она која послују у области сакупљања, третмана, одлагања и рециклаже отпада.⁸ Ове комуналне делатности су дефинисане Законом о комуналним делатностима и представљају делатности од општег интереса, а њихов основни задатак се састоји у пружању комуналних услуга, које су веома значајне за задовољавање основних потреба, како физичких, тако и правних лица. У ове услуге спадају: 1) снабдевање водом за пиће; 2) пречишћавање и одвођење атмосферских и отпадних вода; 3) производња, дистрибуција и снабдевање топлотном енергијом; 4) управљање комуналним отпадом; 5) градски и приградски превоз путника; 6) погребне услуге; 7) обезбеђивање јавног паркинга; 8) одржавање улица, путева и јавних зелених површина и пружање других услуга од локалног интереса. У највећим градовима Републике Србије (Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу) постоје специјализована јавно-комунална предузећа за пружање услуге једне делатности за које су основана, док у другим градовима и мањим местима постоје предузећа, која су најчешће мешовита по саставу и основана су за пружање услуга у више делатности. Као што смо напред навели, с обзиром да смо друштво у транзицији у коме се, такође, свакодневно врши одређене промене, реформе и хармонизација прописа, у процедури је доношење законске регулативе за обезбеђивање боље организованости јавно-комуналних предузећа, путем њихове трансформације и стварања могућности за учешће приватног капитала. Све се то чини у циљу подизања нивоа услуга и побољшавања њиховог квалитета.

5. Привредна комора Београда и регионалне привредне коморе

У Републици Србији постоји јединствен коморски систем, тако да поред Привредне коморе Србије, као кровне организације, постоје Привредна комора Београда и 16 регионалних привредних комора: Ниш, Нови Сад, Крагујевац, Суботица, Краљево, Крушевац, Ваљево, Зајечар, Зрењанин, Ужице, Панчево, Кикинда, Лесковац, Пожаревац, Сомбор и Сремска Митровица.

Наведене привредне коморе, у начелу, врше исте делатности, односно пружају услуге, као што су: 1) издавање докумената по основу пренетих јавних овлашћења (потврде, уверења и мишљења која прате унутрашње и спољнотрговинско пословање); 2) издавање АТА карнета и пратеће

---

⁷ Чланови овог Удружења пружају своје услуге у складу са Законом о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 88/2011, 104/2016 и 95/2018).

⁸ У оквиру Удружења постоји 12 групација.

документације; 3) организовање учешћа на регионалним и међународним сајмовима и едукативним програмима (обуке и тренинзи); 4) пружање неопходних информација о изменама законских и подзаконских прописа који су од значаја за пословање; 5) давање потребних података о економским кретањима у земљи и региону; 6) пружање саветодавних услуга за оснивање и регистрацију предузећа и занатских радњи; 7) консалтинг услуге; 8) израда бизнис планова; 9) припрема и имплементација пројеката; 10) пружање подршке у организовању пословних догађаја изнајмљивањем конференцијских просторија и техничке опреме; 11) издавање електронских сертификата; 12) остваривање међународне сарадње и пружање помоћи у њеном одржавању и пружање других услуга за своје чланове, физичка и правна лица.

6. Закључак

На основу свега наведеног може се закључити да је број услуга које пружају организације на бази учлањења, практично, неограничен. Наиме, тешко је набројати и саме организације (удружења) које заступају интересе посебних група или промовишу њихове идеје, а које функционишу по принципу учлањења, с тим што њихове делатности могу да обављају, тј. њихове услуге да пружају и они субјекти који немају својство члана, али имају сопствени интерес за то. Наведене организације (удружења), иако је њихов број тако велики, представљају само део субјеката, који се бави пружањем услуга најразличитијих врста, тако да се може рећи да XXI век, оправдано, представља век услуга и услужног права. Данас је то неспорна чињеница, али је такође, неспорно и да ће у будућности постојати све већи захтеви човека за услугама, како постојећим, тако и новим. Отуда ће постојати и потреба за све већим бројем пружалаца услуга свих врста, као и неопходност подизања њиховог квалитета и нивоа пружања крајњим корисницима.

*Dragan Bataveljić, Ph.D., Full-time Professor
Faculty of Law, University of Kragujevac*

SERVICES OFFERED BY CHAMBERS OF COMMERCE AS MEMBER-BASED ORGANIZATIONS

Summary

The author of this work points to a large number of services offered by organizations based on membership and their significance for the regular functioning of many fields of social life. However, in the multitude of such organizations

(associations, unions, chambers, professional associations of lawyers, notaries, medical workers, engineers, scientific and academic organizations, cultural centers, etc.), the author has chosen to present the analysis of the services offered by the Chamber of Commerce of the Republic of Serbia, Chamber of Commerce of the City of Belgrade and Serbian regional chambers of commerce. The author also underlines the significant role of unions, religious and political organizations which, on the basis of membership, bring people together enriching their social life. This is also the case with the members of youth and student organizations and clubs, sports associations, literary and music clubs, etc. However, due to restricted nature of the paper, the author could not analyze the services offered by all these organizations, which may be the subject of some other paper.

Key words: *services, organization, organizations based on membership, Republic of Serbia Chamber of Commerce, regional chambers of commerce, Republic of Serbia, associations, clubs and societies.*

Литература

- Батавелић, Д., *Пружање сајамских услуга - значајан сегмент развоја савремених држава*, Зборник радова: XXI век - век услуга и Услужног права, књ. 5, Крагујевац, 2014.
- Батавелић, Д., *Услуге задруге и реафирмација задружног покрета*, Зборник радова: XXI век - век услуга и Услужног права, књ. 7, Крагујевац, 2016.
- Закон о привредним коморама*, "Службени гласник РС", бр. 112/2015.
- Закон о Привредној комори Републике Српске*, "Службени гласник РС", бр. 65/08.
- Интернет домен Привредне коморе Србије*, <https://pks.rs>.
- Информатор о раду Привредне коморе Србије*, Привредна комора Србије, Београд, 2010.
Доступно на: <http://217.24.23.93/1INFORMATOR%20O%20RADU%20PKS%20final.pdf>.
- Коментари Америчке привредне коморе у Србији (AmCham Srbija) на Нацрт закона о електронским комуникацијама*, <https://www.amcham.rs/upload/AmCham%20sugestije%20i%20komentar%20-20Nacr%20zakona%20o%20elektronskim%20komunikacijama.pdf>.
- Организација и делатност привредних комора*, Одељење за информативно-истраживачке и библиотечке послове Одсек за информативно-истраживачке послове, Београд, 2009.
Доступно на: www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/lat/doc/.../Privredne%20komore.LAT.doc
- Правилник о регистрима које води Привредна комора Србије*, "Службени гласник РС", бр. 65/2018.
- Статут Привредне коморе Републике Српске*, "Службени гласник РС", 21/08.
- Статут Привредне коморе Србије*, "Сл. гласник РС", бр. 45/2002, 107/2003, 44/2005, 29/2009, 35/2011, 46/2011, 103/2011, 3/2013, 32/2013 и 2/2014.